Raadsvoorstel

Onderwerp:	portefeuillehouder: Marcel Roelofs
College van B&W toestemming geven tot besluiten rond ontwerpbesluit Centrumregeling Regionale Energie Strategie RES NML	datum vergadering: 3 juni 2024 zaaknummer: 0889364535

Samenvatting

Binnen de RES-regio Noord- en Midden-Limburg werken de vijftien gemeenten, provincie Limburg, Waterschap Limburg en Enexis intensief samen om de ambities van het klimaatakkoord te realiseren. De afgelopen periode gebeurde dit in een projectmatige vorm. In 2021 is de Regionale Energie Strategie (RES 1.0) vastgesteld. De gezamenlijke ambities en inhoudelijke uitgangspunten op het gebied van energiebesparing, warmtetransitie en duurzame opwek tot 2030 met een doorkijk naar 2050 zijn hierin helder verwoord. Om de uitdagingen binnen de Regionale Energiestrategie Noord- en Midden-Limburg (RES NML) de komende jaren het hoofd te kunnen bieden is een gelijkwaardige en continue samenwerking cruciaal. Structurele financiële middelen ondersteunen de toekomstbestendige RES NML samenwerking. Regionale samenwerking biedt kansen om menskracht en expertise te delen. Dit is vanwege de krappe arbeidsmarkt ook nodig. Ook kunnen we de RES-samenwerking benutten om verbinding te leggen met andere opgaven in een gebied. Samenwerken is belangrijker dan ooit.
Eind 2022 is in het bestuurlijk overleg van de RES besloten dat alle deelnemers zich via colleges, DB Waterschap en GS konden uitspreken voor een voorkeusvariant van de samenwerking RES NML. Hieruit is de 'Centrumregeling' naar voren gekomen. In de 2e helft van 2023 is de concept regeling uitgezet onder de gemeenteraden voor een eventuele zienswijze. Hiervan heeft de raad van Beesel geen gebruik gemaakt. Deze conceptregeling is verder uitgewerkt en ligt nu voor om tot formele besluitvorming rond de Centrumregeling RES NML over te gaan.

Voorstel

1. Het college van burgemeester en wethouders overeenkomstig artikel 73, vierde en vijfde lid, van de Wet gemeenschappelijke regelingen toestemming te verlenen tot het besluiten tot het treffen van de Gemeenschappelijke regeling Centrumregeling RE NML overeenkomstig het aan de raad gezonden ontwerpbesluit.

Toelichting raadsvoorstel

1. Aanleiding

Einde zomer 2023 is uw gemeenteraad, via het college, een voorstel aangereikt rondom de beoogde Centrumregeling RES NML met als doel de gemeenteraad de gelegenheid te geven een zienswijze in te dienen. Hier heeft de gemeenteraad van Beesel conform advies geen gebruik van gemaakt. Enkele andere gemeenten in de regio wel. Intussen ligt de definitieve versie van de Centrumregeling voor besluitvorming voor en is een reactie op de zienswijzen beschikbaar.

Binnen de RES-regio Noord- en Midden-Limburg werken de vijftien gemeenten, provincie Limburg, Waterschap Limburg en Enexis intensief samen om de ambities van het klimaatakkoord te realiseren. De afgelopen periode gebeurde dit in een projectmatige vorm. In 2021 is de Regionale Energie Strategie (RES 1.0) vastgesteld. In 2023 heeft u een voortgangsrapportage ontvangen. De gezamenlijke ambities en inhoudelijke uitgangspunten op het gebied van energiebesparing, warmtetransitie en duurzame opwek tot 2030 met een doorkijk naar 2050 zijn hierin helder verwoord.

Om de uitdagingen binnen de Regionale Energiestrategie Noord- en Midden-Limburg (RES NML) de komende jaren het hoofd te kunnen bieden is een gelijkwaardige en continue samenwerking cruciaal. Structurele financiële middelen ondersteunen de toekomstbestendige RES NML samenwerking. Regionale samenwerking biedt kansen om menskracht en expertise te delen. Dit is vanwege de krappe arbeidsmarkt ook nodig. Ook kunnen we de RES-samenwerking benutten om verbinding te leggen met andere opgaven in een gebied. De urgentie op snelle maatregelen is groot. Toch werkt juist het investeren in een samenwerking uiteindelijk versnellend. Samenwerking tussen maatschappelijke organisaties, inwoners, energiecoöperaties, netbeheerders, bedrijfsleven en overheden: lokaal, regionaal en landelijk. Ieder vanuit zijn eigen rol. Samenwerken is belangrijker dan ooit.

2. Doelstelling

Het doel van de sterke samenwerking is de implementatie van het Klimaatakkoord versnellen, de maatschappelijke kosten verlagen en meer invloed hebben op de uitvoering, door:

- Kennis opbouwen, bundelen en delen;
- Voldoende gekwalificeerd personeel (krapte arbeidsmarkt), continuïteit, efficiency;
- (gemeente)grensoverschrijdende onderwerpen gezamenlijk passend oplossen;
- Voor (regionaal opererende) stakeholders één regionale aanpak;
- Lagere kosten.

Begin 2023 hebben de partners zich allemaal uitgesproken voor een sterke samenwerking en zijn akkoord gegaan met de uitwerking van de centrumregeling RES NML.

3. Uitgangssituatie

Waarom deden we dit ook alweer? In deze paragraaf een herhaling van hetgeen u ook is aangeboden in het raadsvoorstel waarin werd gevraagd om een zienswijze op de conceptregeling. We herhalen hier nog een keer de uitgangssituatie.

Momenteel is de RES NML feitelijk een organisatie zonder onderliggende structuur, waarbij in de afgelopen jaren regelmatig samenwerkingsovereenkomsten zijn getekend om te kunnen handelen als collectief. Zoals ook volgt uit het Governance-document van de RES NML, hebben alle partners waaronder Beesel, ermee ingestemd dat er een centrumregeling wordt uitgewerkt voor de RES NML. Een centrumregeling is in wezen een overeenkomst waarbij de colleges van B&W, het college van GS en het dagelijks bestuur van het waterschap afspreken dat zij op een bepaald beleidsterrein nauw gaan samenwerken. Dit is een lichte vorm van samenwerking op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen, omdat er geen nieuwe organisatie wordt opgericht en er geen beleidsbevoegdheden worden overgedragen.

In de basis wordt in een centrumregeling dus enkel één gemeente ("de centrumgemeente, lees: Venlo") aangewezen die voor alle bestuursorganen de taken op het gebied van de energietransitie gaat uitvoeren. In ruil daarvoor verlenen alle aangesloten bestuursorganen aan het college van de

centrumgemeente de vereiste mandaten voor de uitvoering en voldoen aan de centrumgemeente een gezamenlijk vastgestelde jaarlijkse vergoeding.

Belangrijk om te vermelden is, dat het aangaan van een centrumregeling er niet toe leidt dat de deelnemende bestuursorganen -wij als gemeente dus ook- hun bevoegdheden kwijt zijn. Alle bestuursorganen blijven namelijk zelf bevoegd om het (energie)beleid vast te stellen en om besluiten te nemen. Ook blijven de deelnemers zelf beschikken over de financiën. Zij laten enkel de uitvoering van de energietransitie over aan de centrumgemeente. De enige verplichting die zij bij deelname hebben, is om de uitvoering van de energietransitie, onder de in de centrumregeling omschreven voorwaarden, bij de centrumgemeente te beleggen en om in de eigen jaarlijkse begroting de overeengekomen jaarlijkse bedragen te reserveren.

Verschillen met een "gewone" overeenkomst
Uit het voorgaande volgt dus dat een centrumregeling veel lijkt op een "gewone" overeenkomst. Wij merken op, dat er echter belangrijke verschillen zijn tussen een gewone overeenkomst en een centrumregeling. Een centrumregeling bevat namelijk de waarborgen van de Wet gemeenschappelijke regelingen. Dit brengt onder meer het volgende met zich mee:

- Instemmingsrecht raden: voor het aangaan, wijzigen en beëindigen van de samenwerking is de voorafgaande instemming van de raden, het algemeen bestuur van het waterschap en provinciale staten van de provincie Limburg nodig;
- Inlichtingen en verantwoording: de colleges, gedeputeerde staten van de provincie en het dagelijks bestuur van het waterschap zijn inlichtingen en verantwoording schuldig aan de raden, provinciale staten en het algemeen bestuur over hetgeen in de centrumregeling gebeurt;
- Kaderstellende bevoegdheden: de raden, provinciale staten en het algemeen bestuur kunnen daarnaast actief kaders blijven stellen voor de taken die in mandaat bij de centrumregeling worden belegd;
- Duurzame samenwerking: ook kunnen de afspraken niet eenzijdig worden gewijzigd. Voor een wijziging van de afspraken is een tweederde meerderheid nodig;
- Subsidies aanvragen: er kunnen in mandaat namens alle deelnemers subsidies worden aangevraagd;
- Evenredige verdeling financiële risico's: alle deelnemers lopen tot slot gelijkelijk de financiële risico's bij de uitvoering van de centrumregeling. De financiële afspraken blijven namelijk lopen via de eigen gemeente, het waterschap en de provincie.

De voornoemde waarborgen bevat een "gewone" overeenkomst niet. Nu is vanuit de partners RES NML aangegeven dat men voorstander is van een lichte vorm van samenwerking waarbij:

- de blijvende betrokkenheid van de raden, provinciale staten en het algemeen bestuur waar mogelijk moet worden gegarandeerd,
- de eigen bevoegdheid om het beleid en de kaders vast te stellen, waar mogelijk moet worden behouden,
- de mogelijkheid tot het gezamenlijk aanvragen en voorbereiden van subsidies moet worden gecreëerd;
- een evenredige verdeling van de financiële risico's moet worden gecreëerd, in plaats van continuering van de huidige situatie waarbij de gemeente Venlo alle financiële risico’s loopt.

Daarom is gekozen om een concept van een centrumregeling nader uit te werken. Deze ligt nu voor definitieve besluitvorming voor.

4. Rol gemeente

Als gemeente Beesel nemen we actief deel aan de RES, zowel ambtelijk als bestuurlijk in verschillende gremia. De RES NML en voortgang erin is mede kaderstellend voor het nastreven van onze lokale doelen op energietransitie.

5. Toelichting

Naar een sterke RES NML samenwerking
Het afgelopen jaar is de kwartiermaker aan de slag gegaan met het opzetten van de governance van de RES NML. Hieronder valt de organisatiestructuur, PDCA (Plan Do Check Act) cyclus, een nieuwe stijl van

samenwerken etc. Deze onderdelen vormen de basis van de nieuwe RES NML en de onderliggende juridische regeling.

Proces tot nu toe en vervolg
De hierboven genoemde stukken zijn aan alle partners voorgelegd in het proces van zienswijze voor de centrumregeling van de RES NML. Aan het einde van 2023 hebben alle partners het zienswijze traject doorlopen en is door een vijftal partners gebruik gemaakt van de mogelijkheid tot zienswijze. De gemeenteraad van Beesel heeft geen zienswijze ingediend. In bijlage 4 worden de zienswijzen weergegeven en een reactie op de zienswijzen gegeven door het bestuurlijk overleg.

Het voorstel ligt er nu om te komen tot toestemming voor de centrumregeling RES NML. Alle partners wordt verzocht om de conceptregeling inclusief de reactie op zienswijze in besluitvorming te brengen voor toestemming. Het doel is om het traject van toestemming voor 1 juli 2024 af te ronden om zo de regeling vanaf die datum van kracht te laten zijn. In bijlage 3, de Centrumregeling staat nog de datum van start van 1 januari 2024, dit moet 1 juli 2024 zijn. Vanuit het rijk zijn in ieder geval tot 2030 structureel middelen beschikbaar om uitvoering te geven vanuit de uitvoeringsmiddelen klimaat. Eind 2023 is dit bevestigd middels een bericht van de VNG.

Financiële bijdrage aan de RES NML
Opgenomen in het governance document is ook de meerjarenbegroting. Deze geeft weer wat de kosten zijn van het totale basispakket van de RES NML. De begroting is opgebouwd vanuit de inhoud, en vanuit daar wordt de bijdrage van de deelnemers berekend. De bekostiging is op basis van een bedrag per inwoner. Het bedrag per inwoner is €2,60. De basistaken worden voor dit bedrag uitgevoerd. Voor de plustaken zal separaat een begroting worden opgesteld, aangezien dit afhankelijk is van het aantal deelnemers.

a. Financieel
De kosten bedragen € 2,60 per inwoner. Uitgaande van 13.500 inwoners bedraagt dit voor gemeente Beesel ca € 35.000 p/jr. Mocht (achteraf) blijken dat de bijdrage te hoog was, dan wordt het verschil jaarlijks teruggestort (geen reservevorming).
Het betreft een structurele bijdrage waar in de meerjarenbegroting 2024 tot 2028 op is geanticipeerd. Dekking is daarbij voorzien vanuit de klimaatakkoordmiddelen (subsidiegelden) die zeker zijn tot en met 2026. Het Rijk heeft in de toelichting op de regeling rond de klimaatakkoordmiddelen de uitvoeringsmiddelen voor decentrale overheden opgenomen voor de periode vanaf 2027 tot 2030. Hierop kunnen we dus meerjarig rekenen.

b. Juridisch
Deze regeling is voorbesproken in het regionale juristenoverleg. De regeling is getoetst aan de Wet gemeenschappelijke regelingen.
Voor de uitvoering is het essentieel dat de penvoerder de juiste (vol)machtiging en mandaten krijgt.

c. Risico’s
Geen risico’s voorzien.

6. Visie Blij in Beesel
De RES NML vormt één van de belangrijke projecten die in de Duurzaamheidsvisie van onze gemeente zijn opgenomen, zowel op het vlak van opwekken van hernieuwbare energie als het besparen van energie. Inbreng in de RES sluit aan bij de uitgangspunten voortkomend uit onze toekomstvisie Blij in Beesel. In BiB geeft de samenleving aan wat zij belangrijk vindt. Dat is vertaald in kernwaarden zoals focus, lef en draakkracht en bijbehorende uitgangspunten. Deze uitgangspunten zijn ook vanzelfsprekend bij verdere uitwerkingen in kader van de RES NML.

7. Toegankelijkheid
Uitgangspunt van de RES is evenals van lokaal beleid rond energietransitie dat iedereen mee moet kunnen doen.

8. Duurzaamheid

De Centrumregeling RES NML draagt bij aan onze lokale duurzame doelen wat betreft opwekking hernieuwbare energie en besparing.

Bijlagen

- Bijlage 2. Raadsbesluit Centrumregeling RES NML
- Bijlage 3. Centrumregeling RES NML
- Bijlage 4. Reactie op zienswijzen
- Bijlage 5. Toelichting Centrumregeling RES NML